

več, kar je važnejše, kar je največje važnosti za ubogo delajoče ljudstvo, je to, da je kava sredstvo, sredstvo edino svoje vrste, katero promembe snovi v človeškem telesu počasi izvršuje in tako človeka sitega stori. Gotovo je, da je kava delavcu poleg pičle njegove in slabe hrane edino sredstvo, da more ves dolgi dan in mnogokrat tudi vso dolgo noč prestati pri težkem delu v preživljenje svojcev, in vrh tega še ne govorim o ubožnih bolnikih in oslabeledih starih ljudéh, katerim je kava nenadomestljivo krepilo.

Kaj ostanejo potem ravno od vladinih krogov hvaljene in pospeševane naprave, v katerih kuhajo juho in čaj, kajti več je nego li s samo svitlo peno pozlačen „gospodoželjstven švindeli“, ako se ubogemu delavcu, kateremu ni moči kupavati tečne hrane, težji in odteza pridobivati si moči v kavi ter se bolj še nego do sedaj sili uživati, kar ni nikako odškodilo za kavo, namreč brozgo, skuhamo iz cikorij ali fig, v kateri ostra kemična preiskavanja do danes niso našla družega, nego največ pobarvano sladkorovo vodo in kapljo pelinovca. Res, v neobčutljivem grehu je, ubogemu delavcu, kateri mnogokrat ne more kupiti si vrčka pive, da se okrepi, prečiti vžitek krepila, katerega mu podaje skledica kave, pogostoma mešane s solzami! Takim načinom ostaje vladi samo še to, da naloži davke potu in solzam ubožcev — po tej poti se pomore bolnim našim financam! Odločno moram temu ugovarjati; jaz sem popolnem nasprotnih misli.

Njegova ekscelencija gospod finančni minister se vé, je trdil, da je konzumcijska možnost naše države s konzumcijsko možnostjo drugih velikih držav Evropskih skoraj na eni stopinji. To pa nikakor ni mogoče. Konzumcijska možnost dežel raste s produkcijsko močjo in v primeri z velikansko produkcijsko močjo Angleške in Francoske je naša produkcijska možnost vedno še pritlikava. Lahko vsakdo umeje, da ravno po oni konzumcijski možnosti, ki je nasledek povzdignenega obrtstva, raste imenovanima državama prihodki. Njegova ekscelencija gospod finančni minister je dostavil, da se je povžitek kave na Avstrijskem v nekaterih letih povišal za 50 odstotkov. Ravno to pa jasno dokazuje, da konzumcijska možnost v Avstriji hira. Gospod finančni minister je ob enem trdil, da kava je le vžitek bogatinom. Tu naravnost pobija ena trditev finančnega ministra drugo, sicer bi bilo moralo bogastvo v Avstriji povišati se za 50 odstotkov, a da se to ni zgodilo, temveč da sta bogatstvo in imovitost v Avstriji opešala, zna vsakodó. Ako se zatoraj hoče povikšati kavi colnina, se ne namerava izvršiti ono pravilo, katero je gospod finančni minister postavil kakor sploh veljavno pri colnem tarifu, in ki je samo ob sebi tudi dobro, namreč, da se ima naložiti vžitinski davek samo onim predmetom, pri katerih so merodajni edini državni dohodki. Ravno v tem slučaju, pri colnini kave, pa ni merodajen le državni dohodek, temveč še merodajniši je pri tem zelo važni ozir na ljudstvo, kateri ima odločevati.

Povikšanje colnine kavi bi uvedlo le kontrabantarstvo in bi zmanjšalo dohodke državnine.

Govor gospoda finančnega ministra me je dovel do precipua. Že mnogo mojih predgovornikov je povdarjalo, kako izvanredno neenake med seboj so produkcijske in konzumcijske moči po raznih Avstrijskih deželah. Ta različnost morebiti nima primere v vseh drugih državah svetá. Pravična uredba, resnična narodnostna in državno-gospodarstvena uredba in vzvišanje državnih dohodkov na pravični podlogi se dá doseči le na temelju kar najbolj moči popolne produkcijske in konzumne statistike teh tako različnih dežel. A pot, po katerem hodimo zdaj, ni pot do boljšega, am-

pak pot k slabšemu, zato lepo prosim slavno zbornico, naj ne prezre svarila, katero izgovarjam na križ-potu prde glasovanjem.

Književstvo slovansko.

* *Antona Martina Slomška zbrani spisi*. Druga knjiga: Basni, prilike in povesti. Zbral in vredil Mih. Lendovšek, kaplan v Ptujih. Natisnila in založila tiskarna družbe sv. Mohora v Celovcu 1878.

Hvalevredna je bila misel gosp. Lendovškega, po različnih knjigah raztresene spominke neprecenljivega književnega Slomšekovega delovanja v skupnih knjigah na svitlo dati, katerih druga pod gori navedenim naslovom je ravnokar na svitlo prišla. Ona obsega na 25 polah 77 basni in prilik, 102 povesti, 100 prijetnih pripovedi za otroke, pa 100 kratkočasnih pravljic. Evo obilega in lepega berila za slovensko mladost! — V predgovoru popisuje g. Lendovšek težave, katere bilo je treba premagati, da se je našel založnik pričujoče 2. knjige. Zato med drugim pravi: „Z veselim srcem sem toraj sprejel naznanilo od odbora družbe sv. Mohora dne 23. julija 1877., da prevzame družbena tiskarnica založbo in izdavanje Slomškovih „basni, prilik in povesti“. Dostavljam tukaj le še prisrčno prošnjo do vseh slovenskih rodoljubov, naj blagovoljno skrbé, da družbena tiskarnica pri tem početji zgube trpela ne bode. — Cena knjigi je nizka, broširan iztis veljá 1 gold. 20 kr., trdo vezan 1 gold. 30 kr. Dobiva se v Celovcu v tiskarnici družbe sv. Mohora in pri vseh bukvarjih, ki imajo slovenske knjige na prodaj.

* „*Velikega hrvatskega rječnika*“, ki ga vreduje Jurij Daničič, ima te dni na svitlo priti prospekt, da učeni svet pred tiskom izjavi, kako bi se ta besednjak dal kar najbolje mogoče urediti. Pred dvema letoma vsakako ne bo mogel priti v tisek, ker je dozdej le črka „a“ vredjena.

* „*Narodni Glasnik*“ se imenuje nov časnik, ki ima še ta mesec v srbskem jeziku izhajati v Temešvaru, trikrat na teden. Zraven politike bode obdeloval tudi lepoznavsko polje ter zastopal v obče slovanske interese. Cena mu je 10 gold. na leto.

Politične stvari.

Car Ruski in narod Ruski.

V osebi, značaju in težnjah Ruskega cara se je vedno videla Rusija v pravi dōbi. To je še dandanes tako, le toliko razločka je, da je zdaj zveza med carom in narodom postala drugačna. Na mesto nekdanjega malikovanja je stopila človeštvu bolj pristojna, zato pa trdnejša čut: neomejljiva ljubezen med obema; narod o politiki ne posluša več carovega diha, pač pa car pazi, kako narodu žila bije. Brez dvoma je car Aleksander eden največjih vladarjev vseh dōb in v srcu naroda bo živel menda še dalje, kakor Peter véliki in Aleksander I. dobrotljivi. Malokdaj pa je tudi kak vladar želje in namene naroda tako dobro razumel, kakor Aleksander II., in neizmerna priljubljenost, ki jo vživa po vseh krogih prebivalstva, kaže, kako hvaležni znajo biti narodi, če se vladar ne ustavlja veliki moči volje narodove.

Car Aleksander je bil ves čas svojega vladanja isti mili, svobodoljubni, bistrumni vladar, a bili so časi, ko so hudobne spake, kakoršnih se na nobenem